

THE RIGHT TO BE FORGOTTEN

Ebru KARATAŞ*

ABSTRACT

With the developing technology, the internet is used in all fields today. Therefore, individuals share their personal data with data providers and these data are stored in the internet environment for years. As this situation prevents the individual from starting a new life, the right to be forgotten frequently has come to the fore in recent years. In this study, the case law and legal regulations in different states are examined and the place of the right in national and international law has been studied. It is aimed to determine the scope of the right with explanations about the history, features and elements of the right. In this article, the right to be forgotten is discussed in the light of legal regulations, judicial decisions and various views in doctrine.

Keywords: *Right to be Forgotten, Protection of Personal Data, Right to Privacy, Freedom of Expression, Internet*

Received: 11.11.2020

Accepted: 07.02.2021

* Yüksek Lisans Öğrencisi, Kocaeli Üniversitesi SBE Kamu Hukuku ABD, av.ebrukaratas@gmail.com, <https://orcid.org/0000-0003-3979-06>

UNUTULMA HAKKI**ÖZ**

Gelişen teknoloji ile birlikte, internet günümüzde hayatın her alanında kullanılmaktadır. Bu sebeple, bireyler çoğu işlem için kişisel verilerini veri sağlayıcıları ile paylaşır ve bu veriler internette yıllarca saklanır. Bu durum, bireyin yeni bir hayata başlamasına engel olduğundan son yıllarda ‘unutulma hakkı’ sık sık gündeme gelmektedir. Çalışmada, farklı devletlerdeki içtihatlar ve yasal düzenlemeler incelenerek hakkın ulusal ve uluslararası hukuktaki yeri irdelenmiştir. Hakkın tarihçesi, özellikleri, unsurları hakkındaki açıklamalar ile hakkın kapsamının kavranması amaçlanmıştır. Bu çalışmada unutulma hakkı yasal düzenlemeler, yargı organlarının kararları ve doktrindeki görüşler ışığında ele alınmıştır.

Anahtar Kelimeler: *Unutulma hakkı, Kişisel Verilerin Korunması, Özel Hayatın Gizliliği, İfade Özgürlüğü, İnternet*

I. GİRİŞ

İnsanlar yaşadığı sürece, her gün bir yığın soru ve sorunlarla karşı karşıya kalmaktadır. Gelişen teknoloji sebebiyle, karşılaştıkları sorunlarda insanlara değil teknolojinin yardımına başvurmaktadır. Bu durumun yaşanmasında, toplumsal sebeplerin yanı sıra insanların teknolojiye duydukları güvenin payı da yadsınamaz. Çünkü, artık web tarayıcıları hem milyonlarca insanın hafızasından daha fazla veriyi depolamakta hem de kişilerin merak ettiklerini başkalarıyla paylaşmamaktadır. Bu yönleriyle internetin, her zaman doğruları söyleyen bir sırdaş olarak görülmesi de kaçınılmaz olmaktadır.

İnsanlar tarafından merak edilen hemen her şey için, internette her gün milyonlarca arama gerçekleştirilmektedir. Bu aramalarda kişilerin adı ve soyadının kullanılması halinde de kişisel veri niteliğindeki birçok önemli bilgiye erişilmektedir. Kişisel verilere bu denli kolayca ulaşılabilir olması dolayısıyla kişilerin zarar görmesi de pek muhtemeldir.¹

İnternet üzerinden gerçekleştirilen araştırma neticesinde kişilerin hayatı ve geçmişi hakkında birçok detaya ulaşmak mümkündür. Bu durum kişinin özel hayatına saygı hakkının ihlali niteliğinde olmasının yanı sıra ilişkilerinin de etkilenmesi sonucunu meydana getirecektir. Çünkü, ilişkilerde insanlar

¹ Giancarlo F. Frosio, “The Right to be Forgotten: Much Ado About Nothing”, Colorado Technology Law Journal, Vol.15, Issue 2, 2017, s. 333, Aktaran: KARAN, Ulaş (2018), “İnternette Haber Arşivlerinde Unutulma Hakkı: İfade Özgürlüğü İhlali Mi, Özel Yaşama Saygı Hakkının Doğal Sonucu Mu”, **Legal Hukuk Dergisi**, C.16, S.189, s.4202-4203

birbirini tanımadan evvel onlar hakkında objektif bilgi sahibi olmak isteyebilir ve bu sebeple kişisel verilerin ilişkilere etkisi çok büyüktür. Örneğin, hakkındaki kısa bir haber yazısı, sosyal mecra da paylaştığı fotoğraf, ilgi duyduğu aktiviteler ya da iletişim halinde olduğu insanlar ve hatta tek bir söz dahi kişinin dış dünyada algılanışına etkide bulunur. Bu sebeple, işverenin yanında çalıştıracağı işçisi hakkında ya da çiftlerin eş adayları hakkında internet üzerinden araştırma yapması makul görülebilir.

Hatta, durum o kadar olağan bir hal almıştır ki dünyada flört etmeyi düşündüğünüz ya da flört ettiğiniz kişilerle ilgili birçok veriyi sağlayan uygulamalar geliştirilmiştir.²

Gelişen teknoloji ile birlikte internet sağlayıcıları tüm verilerimizi kaydeder hale gelmiştir. İzlediğimiz film den, eve giderken kullandığımız güzergâha kadar tüm verilerimizin uygulamalar tarafından depolanması adeta takip ediliyormuşuz hissi uyandırmaktadır. Dijital uygulamalarla her türlü veri depolanırken ve üçüncü kişilere servis edilirken kişisel veri ve özel hayata saygı kavramları için nasıl güvence sağlanacağı sorusu akla gelmektedir.

Hatırlamak istemediği olayların internetin hafızasında saklanması ve istenildiği zaman üçüncü kişiler tarafından ulaşıyor olması bireyin yeni bir hayata başlama özgürlüğünü de

²Web: <https://itunes.apple.com/us/app/date-check-check-your-mate/id914100981?ls=1&mt=8>, Aktaran: YAVUZ, Can (2016), Unutulma Hakkı, Yüksek Lisans Tezi, Yeditepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, s.7

elinden almaktadır. Bu sebeple, kişi belki de daha evvel sahip olduğu düşüncesinden ötürü mağduriyet yaşamaktadır. Örneğin, İngiliz bir kadının işinin sıkıcı olduğu yönünde sosyal medyada beyanda bulunması ve ardından işinden olması olayında olduğu gibi pek çok zarara sebebiyet verebilir.³

Bu sebeplerle, kişinin kendisine ait verilerin internet ortamından silinmesini talep edebilmesini sağlayan yeni bir hak ortaya atılmıştır. Çoğunlukla ‘‘unutulma hakkı’’ olarak isimlendirilen hak dünyada ve Türkiye’de oldukça yeni ve gelişimini sürdüren bir hak olarak görülmektedir. Ayrıca, Avrupa’da hakka ilişkin yasal düzenlemeler yapılmasının ardından Türkiye’de bu konudaki eksiklik kısa bir süre önce yasal dayanak oluşturularak giderilmeye çalışılmıştır.

Her bireyin, verilerinin yayınlanması ya da sonsuza dek yok edilmesi yönündeki irade özgürlüğünün kendine ait olması ve ülkemizdeki yasal düzenlemenin oldukça yeni olması sebebiyle bu konudaki akademik çalışmalar oldukça önemlidir. Çalışmada, çeşitli tartışmalardan ve uluslararası hukuktan yararlanılarak hakkın tüm yönleriyle kavranması amaçlanmış, ülke hukukundaki düzenlemeye de yer verilerek unutulma hakkı irdelenmiştir. Çalışmada, Avrupa Birliği ve Türk yargı organlarının içtihatları ile öğretideki görüşler de ele alınmıştır.

³ YAVUZ, Can, s.11

II. HAKKIN ORTAYA ÇIKIŞ SÜRECİ

Unutulma hakkı, dijital çağ ile birlikte karşımıza çıkmış yeni bir hak olarak görülse de hakkın içeriği eskiye dayanmaktadır. Esasen, 20. yüzyıl Kıta Avrupası hukukunda eski hükümlülere geçmiş suçlarının hatırlatılmaması ile ilgili talep hakları sağlandığı görülmektedir.⁴

Unutulma hakkı ve bu kapsamda sağlanan korumaya ilk olarak Amerika Birleşik Devletleri'nde bir mahkemenin 1931 yılında verdiği "Melvin v. Reid" davasının kararında rastlanılmaktadır.⁵ Davada, geçmişte insan öldürme suçundan yargılanıp beraat eden davacının beraatının üzerinden yedi yıl sonra ismine de yer verilerek geçmişi hakkında sinema filmi çekilmesi olayı yer almıştır. Mahkeme, kararında geçmişte yaşadığı olumsuzlukların yayın konusu edilerek kişinin itibarına zarar verilemeyeceğine hükmetmiştir.⁶

Hakkın sağladığı korumanın en eski kökleri Kıta Avrupa hukuk sisteminin uygulandığı ülkelerde görülse de hakkın yasal bir düzleme oturtulmamış olması ve içtihatlarla doğup gelişmesi

⁴ SÖZÜER, Eren, (2018), "Geçmişe Sünger Çekmek: Unutulma Hakkı", **LEXPERA Blog**, Web: <http://blog.lexpera.com.tr/gecmise-sunger-cekme-unutulma-hakki/>, E.T. 18/10/2020

⁵ *Melvin v. Reid*, 112 Cal.App. 285 (Cal. Ct. App. 1931)., Aktaran: SÖZÜER, Eren, (2017), İnsan Hakları Hukukunda Unutulma Hakkı, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, s.21

⁶ *Melvin v. Reid*, 112 Cal.App. 285, 292 (Cal. Ct. App. 1931)., Aktaran: SÖZÜER, Eren, s.21

ile Anglosakson hukuk sisteminden ayrılmaktadır.⁷ Çünkü, Anglosakson hukuk sisteminde Birleşik Krallık tarafından “Suçluların Rehabilitasyonu Yasası” isimli yasa ile bu hak için 1974 yılında kanuni düzenleme yapılmıştır.⁸ Bu düzenleme ile belirli suçlardan mahkûm olan hükümlülerin bir süre sonra rehabilite olduğundan, bu süre geçtikten sonra kişiye zarar verme amaçlı yayınlara tazminat davası açabilme olanağı sağlamıştır.⁹

Öte yandan, Avrupa’da ilk kez Alman Federal Anayasa Mahkemesi tarafından 1973 tarihinde “Lebach” isimli davanın kararında hakkın sağladığı güvenceye yer verilmiştir.¹⁰ Bu davada mahkeme, cezaevinden çıkmasına az bir süre kala daha evvel yardımcı olduğu soygun suçuyla ilgili çekilen belgeselde kişinin bilgilerine yer verilmesinin hak ihlali niteliğinde olup olmadığını

⁷ Meg Leta Jones, **Ctrl + Z: The Right to Be Forgotten**, New York, NYU Press, 2016, s. 29-30; Ed. Gert Brüggemeier, Aurelia Colombi Ciacchi, Patrick O’Callaghan, **Personality Rights In**

European Tort Law, New York, Cambridge University Press, 2010, s. 203; Jef Ausloos, “EU

Internet Regulation After Google Spain” Konferansı, Cambridge Üniversitesi, 27 Mart 2015, s. 16, (Çevrimiçi), http://www.law.cam.ac.uk/sites/www.law.cam.ac.uk/files/images/www.cels.law.cam.ac.uk/documents/google_spain_conference_report_-_16.12.2015.pdf, 1 Mayıs 2016., Aktaran: SÖZÜER, Eren, s. 22

⁸ *Rehabilitation of Offenders Act 1974*, (Çevrimiçi) http://www.legislation.gov.uk/ukpga/1974/53/e_nacted, 6 Nisan 2016, Aktaran: SÖZÜER, Eren, s. 22

⁹ Ed. Brüggemeier, Ciacchi, O’Callaghan, **a.g.e.**, s. 181., Aktaran: SÖZÜER, Eren, s. 22

¹⁰ David Lindsay, “The ‘right to be forgotten’ in European data protection law”, s. 303, 305; Giorgio Pino, “The Right to Personal Identity in Italian Private Law: Constitutional Interpretation and Judge-Made Rights”, **The Harmonisation of European Private Law**, Ed. Mark Van Hoecke, François Osts, Portland, Hart, 2000, s. s. 236, Aktaran: SÖZÜER, Eren, s. 23

incelemiştir. Kararda, toplumsal bir yarar olmadığı sürece suçu infaz edilmiş ya da edilmeye yakın kişi hakkında suçu hakkında yayın yapılmasının kişinin rehabilitasyonunu engellediği belirtilmiştir.¹¹

Geçmişte, dünya üzerinde birçok devlette genellikle eski hükümlüler için unutulma hakkı niteliğinde sayılabilecek düzenlemeler ve uygulamalar olmuş, yargı organları tarafından bu korumaya sağlayan hükümler kurulmuştur. Bulduğumuz çağa gelindiğinde ise internetin hızla gelişmesi neticesinde dijital platformlar hayatımızın her alanında yerini almıştır.

Eski Amerikan Başkanı Barack Obama, dijital çağın kusursuz hafızası ile ilgili;

*“Herkes Facebook’a koyduğu bilgilere dikkat etsin. İnsan gençken hatalar, aptalca şeyler yapar. YouTube çağındayız ve bu çağda yaptığınız her şey gelecekte karşınıza çıkabilir.”*¹²

sözleri ile uyarıda bulunurken belki de çoğu kişi mevcut durumun bu aşamalara kadar gelebileceğini tahmin etmemiştir.

Her geçen gün dijital ortama gelişmeye devam etmesi ve oraya depolanan verilerin artması nedeniyle birçok insan verilerinin akıbeti ile ilgili endişe duymaya başlamıştır. Avrupa’da unutulma hakkı 2010 yılı Kasım ayında Avrupa

¹¹ Donald P. Kommers, Russell A. Miller, **The Constitutional Jurisprudence of Federal Republic of Germany**, 3. bs., Durham, Duke University Press, 2012, s. 482-483., Aktaran: SÖZÜER, Eren, s. 23

¹² Web:https://www.ntv.com.tr/turkiye/obamadan-genclere-facebookuyarisi,2ldBE7R93EiZYkecD7u_nqw?ref=infinite E.T. 19/10/2020, SÖZÜER, Eren, (2018)

Komisyonu'na teklif olarak sunulmuştur.¹³ Teklif, öncü olması açısından önemli olmasına rağmen hakkın bilinir hale gelmesini sağlayamamıştır.

Bu gelişmelerin ardından, unutulma hakkı ilk kez 2012 yılında Avrupa Komisyonu'nun adalet ve vatandaşlıktan sorumlu üyesi Viviane Reding tarafından gündeme getirilmiştir.¹⁴ Reding, açıklamasında kişinin verileriyle ne yapılacağından kendisinin sorumlu olması gerektiğini ve bu verilerin geri alınmasının bir hak olduğunu ifade etmiştir.¹⁵

Reding tarafından yapılan açıklamanın ardından Avrupa Komisyonu tarafından yürürlükteki 95/46/EC Sayılı Kişisel Verilerin Korunması Direktifinin yerine yeni bir direktif teklif edilmiştir. 2012 yılının Ocak ayında teklif edilen direktifin 17. maddesinde de unutulma hakkı tanımlanmıştır.¹⁶ Direktifin, "unutulma ve silinme hakkı" başlığı altında hakkın kullanımı

¹³ Rolf H. Weber, "The Right to Be Forgotten: More Than a Pandora's Box?", Journal of Intellectual Property, Information Technology and Electronic Commerce Law, Sayı 2, 2011,

s.120, In formm's Blog, "Privacy and the 'right to oblivion' ", <http://inform.wordpress.com/2010/11/16/privacy-and-the-right-tooblivion/>, 16.11.2010, Aktaran: YAVUZ, Can, s.59

¹⁴ Web:https://tr.wikipedia.org/wiki/Unutulma_hakk%C4%B1, E.T. 19/10/2020

¹⁵ Web:<https://www.dw.com/tr/ab-komisyonu-unutulma-hakk%C4%B1-istiyor/a-15690088>, E.T. 19/10/2020

¹⁶ Web:<http://www.enisa.europa.eu/activities/identity-and-trust/library/deliverables/the-right-to-be-forgotten,s.3>. (E.T.25.6.2014), Aktaran: AKGÜL, Aydın, (2016), "Kişisel Verilerin Korunmasında Yeni Bir Hak: " Unutulma Hakkı" ve AB Adalet Divanı'nın " Google Kararı"", Türkiye Barolar Birliği Dergisi, S. 116, s.25

için gerekli şartlar, veri öznesi olan kişinin talep hakkı karşısında veri sorumlularının yükümlülükleri yer almıştır.¹⁷

Unutulma hakkı, bazı devletler tarafından atılan bu adımlar neticesinde gündeme gelmişse de esas tanınırlığını Avrupa Birliği Adalet Divanı'nın 2014 yılında verdiği "Google Spain" kararıyla edinmiştir.¹⁸ Bu kararın ardından, kişisel verilerinin internet sağlayıcıları tarafından uzun yıllar depolanmasından rahatsızlık duyan binlerce kişi unutulma hakkını kullanabilmek için başvuruda bulunmuştur. Bu gelişmeler sebebiyle de unutulma hakkı bir anda uluslararası boyutta önem kazanmış, akademik çalışmalara ve yasal düzenlemelere konu olmuştur.

III. HAKKIN KAPSAMI

Dünya üzerinde yaşayan insanların ihtiyaçlarının değişmesi ile dijital ortamda unutulma hakkına ihtiyaç duyulmuş ve sonucunda yasal düzenlemeler yapılmışsa da hakkın tanımı hakkında görüş birliği sağlanamamıştır. Bununla birlikte, genel manada kişilerin geçmişte internette yayınlanan kişisel verilerinin silinmesini ya da hatırlanmamasını talep edebileceği bir hak olarak tanımlanmaktadır. Keza Anayasa Mahkemesi de Yargıtay da benzer tanımlarda bulunmuştur.

Bu sebeple, önce uluslararası hukukta tanınır kılan "Google Spain" kararı sonrasında ise kronolojik sıraya göre

¹⁷ AKGÜL, Aydın, s.25

¹⁸ Web: https://abgm.adalet.gov.tr/abadaletdivani/belgeler/karar_13.pdf, E.T. [19/10/2020](https://abgm.adalet.gov.tr/abadaletdivani/belgeler/karar_13.pdf)

Türk yargı makamlarının kararları ile Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin kararı incelenecektir.

A. “Google Spain” Kararı Kapsamında Unutulma Hakkı

Avrupa Birliği Adalet Divanı'nın 2014 yılında karara bağladığı “Google Spain” davası unutulma hakkı koşullarının belirlenmesi açısından önemlidir. Bu davada İspanyol bir avukat, internet kullanıcısı tarafından ismi arama motoruna yazıldığında İspanya'nın yüksek tirajlı gazetelerden birinin 2 sayfalık linkine ve o sayfalarda yıllar öncesinde sosyal güvenlik borçları sebebiyle açılan haciz davalarıyla bağlantılı gayrimenkulünün açık arttırma ilanına ulaşılabilirdiği için ilgili makamlara şikâyette bulunmuştur.¹⁹ İspanyol temyiz mercii tarafından Avrupa Birliği Adalet Divanı'nın görüşü alınması için gönderilen dava başvurusunun lehine sonuçlanarak şikâyete konu haber linklerinin arama motoru tarafından kaldırılmasına hükmedilmiştir.²⁰

Mahkemenin kararı 1995 Tarihli Veri Koruma Yasası'nı dayanak olarak almış ve bu karar sayesinde unutulma hakkına ilişkin sınırlar çizilmiştir. Öte yandan, hala eski tarihli yasanın mahkeme kararına dayanak olması Avrupa'da unutulma hakkı için yeni bir yasal düzenleme gerekliliğini ortaya çıkarmıştır.

¹⁹

Web:https://www.bbc.com/turkce/haberler/2014/05/140513_unutulma_hakki_ab, <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/unutulma-hakkindan-yanavir/160036>, E.T. 19/10/2020

²⁰ Jones, a.g.e, .s.46, Aktaran: Aktaran: SÖZÜER, Eren, (2017), s. 124,

“Google Spain” davasının kararın ardından, Google’a bir ay içerisinde 250.000 başvuru ulaşımıştır.²¹ Bugün itibariyle Google 3.857.803 linkin kaldırılması için 984.502 başvuru almış ve kaldırılması talep edilen linklerin %46,7’si kaldırılmıştır.²²

Google yayınladığı şeffaflık raporunda alternatif çözümler, yinelenen URL’ler, teknik sebepler, sayfanın içerdiği bilgilerin kamu yararı için önemli olması hallerinde taleplerin reddedildiğini açıklamıştır.²³

Dolayısıyla, internetteki verilerinin unutulmasını talep eden başvurular göz önüne alındığında Google’a bu işlemleri titizlikle yürütme sorumluluğunun düştüğü anlaşılmaktadır.

B. Yargıtay Kararı Kapsamında Unutulma Hakkı

ABAD’ın “Google Spain” davasının neticesinde verdiği karar üzerine başta Avrupa olmak üzere tüm dünyada unutulma hakkı yasal düzenlemelerde ve yargı içtihatlarında yer almaya başlamıştır. Türkiye’de de bunun etkileri görülmüş ve hak Yargıtay’ın 2015 yılında verdiği karara konu olmuştur. Davada, davacının mağdur olduğu bir ceza davasında verilen kararın sanık ve mağdur isimleri rumuzlanmadan bir hukuk kitabına basılması

²¹ Google Şeffaflık Raporu, “ Avrupa gizlilik yasası kapsamında içerik kaldırma talepleri “, Web: <https://transparencyreport.google.com/eu-privacy/overview?hl=tr> E.T. 19/10/2020

²² Google Şeffaflık Raporu, “ Avrupa gizlilik yasası kapsamında içerik kaldırma talepleri “

²³ Google Şeffaflık Raporu, “ Avrupa gizlilik yasası kapsamında içerik kaldırma talepleri “

ve bu durumun kişilik haklarına saldırı niteliğinde olması sebebiyle davacı tarafından tazminat talebinde bulunulmuştur.²⁴

Yargıtay tarafından verilen bu kararda unutulma hakkı, **“üstün bir kamu yararı olmadığı sürece, dijital hafızada yer alan geçmişte yaşanan olumsuz olayların bir süre sonra unutulmasını, başkalarının bilmesini istemediği kişisel verilerin silinmesini ve yayılmasının önlenmesini isteme hakkı ”** olarak ifade edilmiştir.²⁵ Kararın devamında davacının rızası dışında kitapta geçen isminin kişisel veri niteliğinde olduğu ve her ne kadar hak dijital veriler için düzenlenmişse de özellikleri ve insan hakları ile ilişkisi gözetildiğinde yalnızca dijital ortamda değil kamunun kolayca ulaşabileceği yerlerdeki kişisel veriler için de kabul edilmesi gerektiği belirtilmiştir.²⁶ Mahkeme, ABAD’ın “Google Spain” kararını ve öğretideki görüşleri de yorumlayarak unutulma hakkının olduğuna ve bu sebeple yayının hak ihlaline sebebiyet verdiği ve manevi tazminat koşullarının oluştuğuna hükmetmiştir.²⁷

Yargıtay Hukuk Genel Kurulu’nun içtihadı ile ilk kez bir Türk yargı makamınca unutulma hakkı tanımlanmış ve kabul edilmiştir. Bu durum, uluslararası hukuka uyum çabasını göstermekle birlikte, **“...üstün bir kamu yararı olmadığı**

²⁴ Yargıtay, HGK, E. 2014/4-56, K. 2015/1679, Web: https://karararama.yargitay.gov.tr/YargitayBilgi_BankasiIstemciWeb, E.T. 19/10/2020

²⁵ Yargıtay, HGK, E. 2014/4-56, K. 2015/1679

²⁶ Yargıtay, HGK, E. 2014/4-56, K. 2015/1679

²⁷ Yargıtay, HGK, E. 2014/4-56, K. 2015/1679

sürece...” vurgusu yapılarak hakkın nasıl ele alınması gerektiği hakkında da fikir vermektedir.

Öte yandan, bu kararda unutulma hakkının kullanılmasının gerekli olup olmadığı hususu tartışmalıdır. Çünkü, öncelikle unutulma hakkının internetteki kişisel veriler hakkında uygulanması gerekmektedir ancak mahkeme kamunun kolayca ulaşabilmesi sebebine dayalı olarak basılı eserde uygulamıştır. Bu durum, hakkın hukukumuzda gelişmesine olumlu yönde katkıda bulursa da dava konusu olayda kişilik haklarına saldırı olduğu için kullanılmasına ihtiyaç olmadığı kanaati oluşturmaktadır.²⁸

C. Anayasa Mahkemesi Kararı Kapsamında Unutulma Hakkı

Unutulma hakkının Yargıtay kararında yer aldıktan sonra Anayasa Mahkemesi tarafından da bu konudaki bireysel başvuru karara bağlanmıştır. ‘*N.B.B. Başvurusu*’ olarak anılan, R.G. Tarih ve Sayı No: 24/8/2016-29811 olan başvuruda başvurucu bir gazetenin internet haber arşivinde bulunan haberin ve yayınların kaldırılması talebinin reddedilmesinin şeref ve itibarın korunması hakkını ihlal ettiği iddiasında bulunmuştur.²⁹

²⁸ Bkz. YAVUZ, Can, s.91, OCAK, Ayşenur, (2018), “Hakları Dengelemek: Unutulma Hakkı İfade Özgürlüğüne Karşı”, **Türkiye Adalet Akademisi Dergisi**, Y. 9, S. 33, s.518, KARAN, Ulaş, s. 4222, TOK, Gökhan, (2019), İnternette Unutulma Hakkı, Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, s. 108

²⁹ N.B.B. Başvurusu, K.T: 03/03/2016, R.G. Tarih ve Sayı No: 24/8/2016-29811, Web: <https://kararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr/BB/2013/5653KelimeAra%5B%5>

Anayasa Mahkemesi tarafından verilen karar, hakkın içeriği ve sınırlarının belirlenmesi bakımından önemlidir. Kararda, “Google Spain” kararına atıfta bulunarak unutulma hakkının, ifade ve basın özgürlükleri ile şeref ve itibarın korunması hakkı arasında bozulan dengenin kurulması için vazgeçilmez nitelikte olduğu belirtilmiştir. Anayasa’nın 5. maddesi kapsamında devletin pozitif yükümlülükleri bulunduğu ve bu sebeple 17. maddede şeref ve itibarın korunması hakkı, 20. maddesinin 3. fıkrasında düzenlenen kişisel verilerin korunmasını isteme hakkı ile birlikte düşünülmesi gerektiği ifade edilmiştir.³⁰ Dolayısıyla, bireye “yeni bir sayfa” açma olanağı tanınması devletin sorumluluğunda kabul edilmiştir.³¹

Başvuruya konu olayda yer alan haber 14 yıl önceye aittir, içeriğine erişimin sağlanmasının zorunluluk taşımamaktadır ve başvuru kişi siyasi veya medyatik bir kişiliğe sahip değildir. Mahkeme, bu sebeplerle güncelliğini yitirmiş, erişimi zorunlu nitelikte olmayan ve kamu yararı bulunmayan haberin başvuru kişinin itibarını zedelediği tespitinde bulunmuştur.³²

Mahkeme kararında, başvuru kişinin kamuya açık belgelerde kimliğinin gizli tutulması yönündeki talebini kabul etmiştir. Bununla birlikte, Anayasa’nın 17. maddesinin 1. fıkrasında

[D=%C2%A02013%2F5653&KararTarihiBaslangic=03%2F03%2F2016&KararTarihiBitis=03%2F03%2F2016](https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.2709.pdf), E.T. 19/10/20 20

³⁰ N.B.B. Başvurusu, Anayasa Maddeleri Bkz. Web: <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.2709.pdf>, E.T. 19/10/2020

³¹ N.B.B. Başvurusu

³² N.B.B. Başvurusu

düzenlenen şeref ve itibarın korunması hakkının ihlal edildiğini belirterek başvurucunun iddiası hakkında kabul edilebilirlik kararı vermiştir.³³

AYM bu kararında, şeref ve itibara yönelik müdahalelerde ölçüt olarak aldığı kriterlerini internet ortamının habere erişim için sağladığı kolaylıkları dikkate alarak daha esnek hale getirmiştir. Bu sebeple de internette yer alan haberin belirli ağırlık düzeyini aşmadığı ya da kişilerin kendi eylemlerinden kaynaklandığı hallerde de uzun süreli olarak erişimde kalmasının şeref ve itibarı zedeleyebileceğini belirtmiştir.³⁴

Sonuç olarak, AYM başvurucu hakkında yapılan haberlerin unutulma hakkı kapsamında olduğunu ve kişinin şeref ve itibarının korunması için habere erişimin engellenmesi gerektiğini ifade etmiştir.³⁵ AYM tarafından emsal teşkil edebilecek bir karar ile unutulma hakkı kabul edilmiş ve hakkın sağladığı koruma bağlamında başvurucunun hak ihlali iddiası hakkında kabul edilebilirlik kararı verilmiştir.

D. AİHM Kararı Kapsamında Unutulma Hakkı

Uluslararası hukukta unutulma hakkına ilişkin düzenlemeler yapılmasına ve ABAD tarafından hakkı tanınır hale getiren “Google Spain” kararı verilmesine rağmen tespit edilebildiği kadarıyla uzunca bir süre AİHM tarafından unutulma

³³ N.B.B. Başvurusu

³⁴ N.B.B. Başvurusu

³⁵ N.B.B. Başvurusu

hakkına ilişkin bir karar verilmemiştir. 2018 yılında ise ‘ M.L. ve W.W./Almanya’ kararını ile bu konuya ilişkin bir başvuruyu incelemiştir.

Davada ünlü bir oyuncuyu öldüren iki kişi, hapis cezası alması almış ve cezaevinden ayrıldıktan sonra da mahkemeye başvurarak internette kendileri ile ilgili yer alan haberlere erişimin engellenmesini talep etmişlerdir.³⁶

Mahkeme kararında ilgili yayınlara erişimin sınırlı olduğunu, bazı içeriklere aboneliğin olması ya da ücretli olarak erişim sağlanabildiğini tespit etmiş, başvurucuların özel hayatına saygı ile bilgi alma hakkı ve basın kuruluşlarının ifade özgürlüğü arasında adil bir denge kurulduğunu belirterek özel hayata saygı hakkının ihlal edilmediğine karar vermiştir. Dolayısıyla mahkeme halkın erişim hakkını, başvurucuların unutulma hakkına üstün tutmuştur.³⁷

³⁶ M.L. ve W.W./Almanya, B. No:60798/10, 65599/10, 26.6.2018, Web: [https://hudoc.echr.coe.int/eng/%22fulltext%22\[%22M.L.%20and%20W.W.%20v.%20Germany%22\],%22documentcollectionid%22:\[%22GRANDCHAMBER%22,%22CHAMBER%22\]](https://hudoc.echr.coe.int/eng/%22fulltext%22[%22M.L.%20and%20W.W.%20v.%20Germany%22],%22documentcollectionid%22:[%22GRANDCHAMBER%22,%22CHAMBER%22]), E.T. 22/10/2020

³⁷ Holger HEMBACH, “Article 8 ECHR and the ‘right to be forgotten’ – M.L. and W.W. v. Germany” <https://human-rights-law.eu/article-8-echr-and-the-right-to-be-forgotten-m-l-and-w-w-v-germany/>, [https://hudoc.echr.coe.int/eng#{"appno":\["60798/10"\],"documentcollectionid2":\["GRANDCHAMBER","CHAMBER"\],"itemid":\["001-183947"\]}](https://hudoc.echr.coe.int/eng#{) (Erişim Tarihi:12.3.2019) Aktaran: YILMAZ, Berrak (2019), Türk Anayasa Mahkemesi ve Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi Kararları Işığında Kişisel Verilerin Korunması, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, s.184-185

AİHM’ in yakın tarihli ‘‘M.L. ve W.W./Almanya’’ davasında verdiği kararda bireylerin unutulma hakkına öncelik tanımamış olsa da ABAD kararlarına atıf yapması dolayısıyla mahkemenin de unutulma hakkını tanıdığı söylenebilir. Ancak, yine de mahkeme tarafından verilen karar tarafımızca yeterli olmayıp, zamanın geçmesi ile birlikte ‘‘Google Spain’’ kararının da üzerine çıkacak şekilde hakkın kapsamına ilişkin detaylar beklerken bu beklenti karşılanamamıştır.

IV. HAKKIN ÖZELLİKLERİ

Unutulma hakkı için tamamen uzlaşılan bir tanım bulunmayıp, birçok kurum ve kişi tarafından farklı tanımlamalara başvurulmuştur. Öğretide yazarlar geçmişte gerçeğe uygun bilgileri hukuka uygun olarak yayılan kişinin aradan zaman geçmesi sebebiyle erişimden kaldırılmasını ya da gündeme getirilmemesini talep etme hakkı,³⁸ bireylerin kendisini ilgilendiren internetteki kişisel verilerinin isimleriyle ilişkilendirilmemesini isteme hakkı,³⁹ kişinin internetteki kişisel verilerinden başkalarının öğrenmesini istemediklerinin silinmesini isteme hakkı,⁴⁰ dijital hafızda bulunan bireye ait kişisel içerikli her türlü verinin bireyin isteği ile geri getirilmesi

³⁸ SÖZÜER, Eren, (2017), s. 6

³⁹ YAVUZ, Can, s. 31

⁴⁰ AKGÜL, Aydın, s. 17

mümkün olmayacak şekilde ortadan kaldırılması⁴¹ gibi birçok farklı ama aynı zamanda birbirine benzer tanımlar oluşturmuşlardır.

Dolayısıyla, unutulma hakkı bireyin internette bulunan kişisel nitelikteki verilerinin silinmesini ya da hatırlanmamasını isteyebilmesi olarak tanımlanabilir ve bu hak sayesinde bireyin kendi verilerinin akıbeti hakkında özgürce karar verebilmesi sağlanır.

Unutulma hakkı, pozitif ve negatif iki hakkı bir arada barındırır. Pozitif yönüyle geçmişini kontrol etme, bazı hususların silinmesini ve hatırlanmamayı istemeyi ifade ederken negatif yönüyle de başkalarının birey hakkında kendisinin istemediği bilgileri kullanamaması, hatırlamaması, unutulması yükümlülüğünü içermektedir.⁴²

Veri sahibi bireyin, kişisel verisinin unutulmasını talep etmesinin ardından veri sorumlusunun silme ve yok etme yükümlülüğü bulunur.⁴³ İstisnai olarak da bilimsel, tarihi,

⁴¹ GÜLENER, Serdar, (2012), “*Dijital Hafızadan Silinmeyi İstemek: Temel Bir İnsan Hakkı Olarak ‘Unutulma Hakkı’*”, **Türkiye Barolar Birliği Dergisi**, S.102, s. 226

⁴² Napoleon Xanthoulis, “The Right To Oblivion In The Information Age: A HumanRights Based Approach”, s.85, [http://www.davidpublishing.org/show.html?10594\(E.T.20.5.2014\)](http://www.davidpublishing.org/show.html?10594(E.T.20.5.2014)), Aktaran: AKGÜL, Aydın, s. 18

⁴³ Şebnem Ahi, “Unutulma Hakkı (The right to be forgotten)” http://www.bilisimdergisi.org.tr/bilisi_m-dergisi-sayilari/s161.pdf, Aktaran: AKGÜL, Aydın, s.18

istatistiksel amaçlarla edebi, sanatsal ifade veya gazetecilik amaçlarında olduğu gibi bazı hallerde veriler silinmeyebilir.⁴⁴

V. HAKKIN UNSURLARI

Unutulma hakkının yeni ve gelişimini sürdürmesinden dolayı tanıtımda olduğu gibi unsurları hakkında da öğretilerde farklı görüşler bulunmaktadır. Bu sebeple çalışmada olabildiğince yazarların ortak görüşte olduğu unsurlara değinilecektir.

A. Bilgi Unsuru

Unutulma hakkının kullanılacağı verinin başlangıçta hukuka uygun olarak yayılmış olması gerekir. Bunun sağlanması için, ya verinin yayılmasını meşru hale getiren bir sebep olmalı ya da veri sahibinin hukuka uygun şekilde alınmış rızası bulunmalıdır.⁴⁵ Burada, hukuka uygun yayılma şartının başlangıçta aranmasının sebebi ise sonradan koşulların değişmesi ve unutulma hakkının kullanılması sebebiyle yayılımının doğal olarak hukuka aykırı olacak olmasındandır.⁴⁶

İkinci olarak hukuka uygun olarak yayılan bilginin gerçeğe uygun yani doğru bir olması gerekmektedir. Bu sebeple, gerçeğe uygun olmayan bilgilerin kaldırılması istemiyle kişiler unutulma hakkını kullanamaz.⁴⁷

⁴⁴ YAVUZ, Can, (2018), İnternetteki Arama Sonuçlarından Kişisel Verilerin Kaldırılması Unutulma Hakkı, 2. Baskı, Seçkin Hukuk, Ankara, Nisan 2018, s.45-46

⁴⁵ SÖZÜER, Eren, (2017), s. 39- 40

⁴⁶ YAVUZ, Can, (2018), s. 56

⁴⁷ SÖZÜER, Eren, (2017), s. 40

B. Zaman Unsuru

Veri sahibine ait bilginin zaman geçtikçe toplumsal önemini kaybederek olayın toplum tarafından bilinmesindeki faydanın ortadan kalkması halidir. Özellikle eski hükümlüler açısından aradan uzun yıllar geçtikten sonra kişinin menfaati ile toplumun bilgilenme hakkı çatışmakta ve unutulma hakkı uygulanabilmektedir.⁴⁸

Bilginin güncelliğini kaybettiği hallerde de unutulma hakkı açısından zaman unsuru gerçekleşmektedir.⁴⁹ Dolayısıyla, unutulma hakkının uygulandığı an zaman unsuru açısından önemlidir ve bu unsur onu diğer haklardan ayırır.⁵⁰

C. Mekân Unsuru

Unutulma hakkının uygulandığı mekân, internettir. Çünkü, bu hak internet insanların hayatında önemli bir yeri olması sebebiyle ortaya çıkan ihtiyacın ürünüdür.⁵¹ Bu sebeple, internet haricinde kişisel verilerinin kullanımından rahatsız olan bireylerin hukuk tarafından tanınan diğer haklarına, internetteki verileri için de unutulma hakkının uygulanması talep etmesi gerekir.

Öte yandan, bunlara ek olarak unutulma hakkı uygulanırken veriye tamamen erişimin engellenmeyerek sadece arama

⁴⁸ SÖZÜER, Eren, (2017), s. 42

⁴⁹ SÖZÜER, Eren, (2017), s. 43

⁵⁰ YAVUZ, Can, (2018), s. 56

⁵¹ YAVUZ, Can, (2018), s. 56

sonuçlarından çıkarılması yönüyle ve hakkın yükümlüsünün veri sunan arama motorları olması bakımından da diğer haklardan ayrıldığına ilişkin öğretide görüşler bulunmaktadır.⁵²

VI. UNUTULMA HAKKI İLE İLİŞKİLİ HAKLAR

A. Özel Hayatın Gizliliği

Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin 8. maddesinde düzenlenen özel yaşama saygı hakkı kapsamında, kişinin mahremiyet hakkının korunur ve bu hak kapsamında da kişinin yalnız bırakılması hakkı ve kendisiyle ilgili verileri kontrol etme hakkı da yer alır.⁵³ Dolayısıyla, bireyin kişisel verilerinin korunmasını isteme hakkı ve mahremiyet hakkı özel hayatın gizliliği kapsamında olup, unutulma hakkıyla bağlantısı bulunmaktadır.

Bireyin şeref ve şöhretinin korunması hakkı uluslararası birçok metinde yer almakla birlikte AIHS'de açıkça düzenlenmemiştir. Bunun yanı sıra, AIHM tarafından içtihatlarla şeref ve şöhrete saygı hakkının özel hayatın gizliliği kapsamında yer aldığı kabul edilmiştir.⁵⁴

⁵² YAVUZ, Can, (2018), s. 57

⁵³ ÖNCÜ ARSLAN, Gülay, (2019), Özel Yaşama ve Aile Yaşamına Saygı Hakkı, Anayasa Mahkemesine Bireysel Başvuru El Kitapları Serisi – 8, Epamat Basım, Ankara, s.78, Web: https://www.anayasa.gov.tr/media/5604/ozel_yasam_hakki.pdf , E.T. 22/10/2020

⁵⁴ *Chauvy and Others v. France*, (App. No. 64915/01), Judgment of the ECtHR of 29 June 2004, para. 70; *Pfeifer v. Austria*, (App. No. 12556/03), Judgment of the ECtHR of 15 November 2007,

B. Haberleşme ve İfade Özgürlüğü

Unutulma hakkı ile ifade özgürlüğü arasındaki ilişkinin bir tarafında duygu, düşünce ve haberlerin açıklanması ve toplumun bunlardan haberdar olabilmesi diğer tarafında ise kişinin özel hayatı yer alır.⁵⁵

Burada, kamu haklarına mı yoksa bireyin haklarına mı öncelik verileceği sorusu akla gelmektedir. Ancak, Anayasa Mahkemesi'nin NBB Kararında da belirtildiği gibi burada önemli olan aralarındaki adil dengenin kurulmasıdır.

AİHM'in bu konudaki “Ahmet Yıldırım/ Türkiye” davasında verdiği karar önemlidir. Mahkeme kararında, günümüzde internetin bireyin ifade ve bilgi edinme özgürlüğü açısından önemli bir araç olduğunu ifade etmiş ve ifade özgürlüğü, haber veya bilgi alma-verme özgürlüğünün tamamlayıcı unsuru olarak kabul etmiştir.⁵⁶

Bu kararda, AİHS'in 10. maddesi kapsamında herkesin ifade özgürlüğünün güvence altına alındığı başvuruya konu olayda tedbir kararının keyfi sonuçları ortaya çıkardığına ve burada sadece uyuşmazlık konusu siteye erişimin değil “Google Sitesi” kapsamında açılan tüm sitelere erişimin engellendiğini

para. 35., Aktaran: SÖZÜER, Eren, (2017), s.52

⁵⁵ OCAK, Ayşegül, s.520

⁵⁶ Ahmet Yıldırım/Türkiye B .No. 3111/10, Karar Tarihi: 20/11/2012, Web: [https://hudoc.echr.coe.int/_eng/fulltext%22\[ahmet%20y%C4%B1ld%C4%B1r%C4%B1m%22\],%22docum%20entcollec%20tionid%22:\[GRANDCHAMBER%22,CHAMBER%22\]](https://hudoc.echr.coe.int/_eng/fulltext%22[ahmet%20y%C4%B1ld%C4%B1r%C4%B1m%22],%22docum%20entcollec%20tionid%22:[GRANDCHAMBER%22,CHAMBER%22]), E.T. 22/10/2020

belirtmiştir. Tedbir kararının genel bir engelleme aracı olarak kullanılamayacağı da ifade edilerek sözleşmesinin 10. maddesinin ihlal edildiği yönünde karar vermiştir.⁵⁷

Bu karardan da anlaşıldığı üzere, unutulma hakkı ile diğer haklar arasında kurulacak dengenin adil olması gerekmektedir. Aksi halde, kişisel haklarından vazgeçen bireyler yahut haber alamayan, kendini ifade edemeyen bir toplum inşa edilmiş olur.

VII. AVRUPA BİRLİĞİ HUKUKUNDA UNUTULMA HAKKINA İLİŞKİN YASAL DÜZENLEMELER

Gelişen teknoloji ile birlikte internetin her alanda yaygınlaşması sonucu, verilerin güvenliği ile ilgili bireyler tarafından endişe duyulmaya başlamıştır. Avrupa’da kişisel verilerin korunmasına ilişkin yasal düzenleme çalışmaları çok öncelere dayanırken, bu kuralların internetteki veriler için mutlak bir koruma sağlaması mümkün değildi. Bu sebeple, Avrupa’da unutulma hakkına ilişkin yasal düzenleme çalışmaları 2010’lu yıllardan itibaren başlamış ve halen yenilikler getirilerek sürdürülmektedir.⁵⁸

Hakkın tarihçesi bölümünde belirtildiği üzere, Avrupa unutulma hakkı 2010 yılı Kasım ayında Avrupa Komisyonu’na teklif olarak sunulmuştur. Teklif, öncü olması açısından önemli olmasına rağmen hakkın bilinir hale gelmesini sağlayamamıştır.

⁵⁷ Ahmet Yıldırım/ Türkiye Başvurusu

⁵⁸ AKGÜL, Aydın, s.23

Unutulma hakkının esasen tanınırlığının sağlanması ise 2012 yılında ve sonrasında yaşanan gelişmeler ile sağlanmıştır. Bu konu, ilk kez Viviane Reding tarafından gündeme getirilmiş ve Reding tarafından yapılan açıklamanın ardından Avrupa Komisyonu tarafından yürürlükteki 95/46/EC Sayılı Kişisel Verilerin Korunması Direktifinin yerine yeni bir direktif teklif edilmiştir. Bu direktifin 17. maddesinde de unutulma hakkı tanımlanmıştır.

Düzenlenen direktif yürürlüğe girmeden, ABAD “Google Spain” davasında eski direktife dayanarak unutulma hakkına ilişkin önemli bir içtihat oluşturmuştur.⁵⁹

Komisyon tarafından yürütülen çalışmaların neticesinde 2016 tarihinde Avrupa Parlamentosu tarafından Genel Veri Koruma Tüzüğü kabul edilmiştir. Bu tarihten itibaren de Avrupa Birliği’ne üye devletler için bağlayıcı hale gelmiş ve iç hukuklarını tüzüğe uygun hale getirmeleri için de iki yıl süre verilmiştir.⁶⁰ Kısa bir süre sonra da pek çok üye devlette gerekli yasal düzenlemeler gerçekleştirilmiştir.⁶¹

⁵⁹ YILDIZ, Tuba, (2019), Kişilik Hakları Açısından Unutulma Hakkı, Yüksek Lisans Tezi, Çankaya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü s.199

⁶⁰ Web: <https://gdpr-info.eu/>, E.T. 22/10/2020

⁶¹ YILDIZ, Tuba, s.200

VIII. TÜRK HUKUKUNDA UNUTULMA HAKKINA İLİŞKİN YASAL DÜZENLEMELER

Türk hukukunda kişilerin özel yaşamı temel hak olarak görülmüş ve Anayasa'nın "özel hayatın gizliliği ve korunması" kenar başlığı altında yer alan 20, 21 ve 22. maddelerinde düzenlenmiştir.⁶² Anayasa değişikliği ile 2010 yılında 20. maddeye fıkra eklenmiş ve kişisel verilerin korunması hakkı Anayasa'da yer almıştır.

Anayasa maddesine eklenen fıkroda "*... Kişisel verilerin korunmasına ilişkin esas ve usuller kanunla düzenlenir.*" denilerek anayasal bir koruma getirilmesinin yanı sıra hakkın ayrıntılarının kanunla düzenlenmesi arzusu anlaşılmaktadır. Bu sebeple de 6698 Sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanunu hazırlanmış ve 2016 yılında bu kanun yürürlüğe girmiştir.⁶³

Kanunun amacı, kişisel verilerin işlenmesinde özel hayatın gizliliği ile temel hak ve özgürlüklerin korunması ve kişisel verileri işleyen kişilerin yükümlülükleri ile uyacakları usul ve esasları düzenlemektir. Kanunun 7. maddesinin, "*...Bu Kanun ve ilgili diğer kanun hükümlerine uygun olarak işlenmiş olmasına rağmen, işlenmesini gerektiren sebeplerin ortadan kalkması hâlinde kişisel veriler resen veya ilgili kişinin talebi üzerine veri sorumlusu tarafından silinir, yok edilir veya anonim hâle*

⁶² SÖZÜER, Eren, s.143

⁶³ Web: <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.6698.pdf>, E.T. 23/10/2020

getirilir...” ifadesiyle unutulma hakkı için hukuki zemin oluşturulduğu söylenebilir.

Kanunun 3. maddesinde yer alan tanımlardan ise, ilgili kişinin yani kişisel verisi işlenenin gerçek kişi olabilirken veri sorumlusunun gerçek ve tüzel kişiler olabileceği anlaşılmaktadır. Ayrıca, 28. maddede yer alan istisnalar sebebiyle unutulma hakkının etkin olarak kullanılabilmesi de mümkün değildir. Örneğin, maddenin 2. fıkrasının b bendinde yer alan “... *ilgili kişinin kendisi tarafından alenileştirilmiş kişisel verilerin işlenmesi*” kanunun uygulama alanının istisnasında yer almıştır. Bu durum da unutulma hakkı ile çelişki oluşturmasına sebebiyet vermiştir.

Unutulma hakkında yaşanan yeni gelişmelerden birisi de bu kanunla kurulan Kişisel Verileri Koruma Kurumunun 23/06/2020 Tarihli ve 2020/481 Sayılı Kurul kararıdır. Kararda, unutulma hakkının literatürde tanımlanmış olduğu ve hakkın anayasal ve kanuni dayanağının bulunduğu ile “Kişisel Verilerin Silinmesi, Yok Edilmesi veya Anonim Hale Getirilmesi Hakkında Yönetmelik” gereğince kurumun gerekli tedbirleri almakla yükümlü olduğu belirtilmiştir.⁶⁴ Yargı kararları, ulusal ve uluslararası mevzuata da atıf yapılarak unutulma hakkı için arama motorlarına başvuran hak sahiplerinin olumsuz yanıt alması halinde kurula başvurabileceği ve aynı zamanda yargı mercilerine

⁶⁴ Yönetmelik için Bkz. Web: <https://mevzuat.gov.tr/mevzuat?MevzuatNo=24038&MevzuatTur=7&MevzuatTertip=5>, E.T.23/10/2020

de başvurabileceği belirtilmiştir. Kurulun değerlendirmelerinde dikkate alacağı kriterler de kararın ekinde kamuoyuna sunulmuştur.⁶⁵

Son olarak kamuoyunda sosyal medya yasası olarak bilinen aslında 5651 Sayılı İnternet Ortamında Yapılan Yayınların Düzenlenmesi ve Bu Yayınlar Yoluyla İşlenen Suçlarla Mücadele Edilmesi Hakkındaki Kanunda değişiklik yapan düzenlemeyle unutulma hakkı tekrar gündeme gelmiştir.⁶⁶ Kanunda değişiklik öngören düzenleme 31 Temmuz 2020 tarihinde Resmî Gazete 'de yayımlanmış ve tüm maddeleri 1 Ekim tarihinden itibaren yürürlüğe girmiştir.

Kanunun 9. maddesine eklenen 10. fıkra ile, “*...İnternet ortamında yapılan yayın içeriği nedeniyle kişilik hakları ihlal edilenlerin talep etmesi durumunda hâkim tarafından, başvuranın adının bu madde kapsamındaki karara konu internet adresleri ile ilişkilendirilmemesine karar verilebilir...*” unutulma hakkına ilişkin tam koruyucu bir yasal düzenleme gerçekleştirilmiştir.

Dolayısıyla, unutulma hakkı ismi zikredilmemiş olsa da kanuni düzenlemede yerini almıştır. Düzenlemenin, Kişisel Verileri Koruma Kurumunun kararından daha etkili olacağı

⁶⁵ Kişisel Verileri Koruma Kurumunun 23/06/2020 Tarihli ve 2020/481 Sayılı Kararı, Web: <https://kvkk.gov.tr/icerik/6776/2020-481, E.T. 23/10/2020>

⁶⁶ Web: <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2020/07/20200731-1.htm, E.T. 23/10/2020>

şüphesiz olmakla birlikte, uygulamada ortaya çıkan sorunları çözüp çözemeyeceğini ilerleyen zamanda ortaya çıkacaktır.

SONUÇ

Çağımızda, teknoloji hiç olmadığı kadar hızlı ilerlemekte ve insanların da teknolojiye aynı hızda uyum sağladıkları gözlemlenmektedir. Halbuki, yirmi yıl öncesinde kimsenin ne bu teknolojiyi ne de ona bu kadar kolay adapte olunabileceğini tahmin etmesi mümkün değildi. Bugün ise sosyal medya hesabı kullanan milyarlarca insan bulunmaktadır. Bireyler, bu hesaplarla insanlarla iletişim halinde olmakta, fotoğraf, yazı başta olmak üzere özel hayatını bu sanal platformlarda yaşamaktadır. Öte yandan internette alışveriş, bilgi edinme, araştırma, randevu alma gibi birçok durumda da faydalanılmaktadır. Hatta, bugün yaşanan pandemi dolayısıyla bütün insanlar evlerine kapandığında eğitim öğretim faaliyetleri dahi internet vasıtasıyla sağlanmaktadır.

İnternetin yaygın kullanımı bir gelişmişlik seviyesi olarak görülebilirse de her fayda sağlayan aracın önlem alınmadığında zarar verme ihtimali yok mudur? Tüm dünya internete bu kadar güvenirken bilgilerin ileride bireyi rahatsız etmesi mümkün değil midir? Bu sorular daha da çoğaltılıp, karmaşık hale getirilebilir. Çünkü, insanların bilgilerinin akıbetine şüpheyile yaklaşması normaldir. Zira, geçmiş zamanlarda internet bu kadar yaygın değilken insanların hakkındaki bilgilerin yayılması daha zordu ve

insanın hafızası da bunun için yeterli değildi. Ancak, günümüzde tüm dünya kusursuz ve sınırsız bir hafıza ile yani internetle karşı karşıya bulunmaktadır.

Bu sebeple, geçmişte suçlular için uygulanmış olan ve günümüzde internete uyarlanan bir hak ortaya atılmıştır. “Unutulma hakkı” olarak anılan hak için Avrupa Birliği Adalet Divanı “Google Spain” davasında verdiği karar ile yerleşik bir içtihat oluşturmuş ve ardından hem Avrupa Birliği Hukukunda hem de diğer birçok ülke hukukunda yasal düzenleme çalışmaları tamamlanmıştır. Türk Hukuk sisteminde de önce Yargıtay ve Anayasa Mahkemesi içtihat oluşturmuş ardından kanuni düzenlemeler gerçekleştirilmiştir.

Avrupa Birliği Hukuku açısından, ülkemize göre daha önceden gerekli düzenlemeler gerçekleştirildiği için daha fazla aşama kat edildiği düşünülmektedir. Fakat, yine de unutulma hakkı ile diğer haklar arasında hassas ve adil bir denge kurulması gerektiğinden hakkın gelişim aşaması sona ermemiştir. Dolayısıyla, henüz unutulma hakkının kapsamı Avrupa Birliği Hukuku açısından da yeterli derecede açıklığa kavuşmamıştır. Bunun sağlanabilmesi ise, içtihatlar ve akademik çalışmalarla mümkün olacaktır.

Türk Hukukunda ise özellikle Kişisel Verilerin Korunması Kanunu ile kısmen başlayan unutulma hakkı süreci, Haziran 2020 tarihinde Kişisel Verileri Koruma Kurumunun unutulma hakkına ilişkin başvuruları kabul edeceğini açıklaması ve 1 Ekim 2020’de tamamen yürürlüğe giren 5651 Sayılı Kanun'da hakkındaki

değişikliklerle şimdilik tamamlanmış görülmektedir. Son dönemde, art arda yaşanan gelişmeler unutulma hakkı için oldukça önemlidir ve şüphesiz ki, uygulamada birçok sorun çözülecektir.

Öte yandan, unutulma hakkının tanındığı kanun değişikliği ile daha ayrıntılı bir düzenleme yapılacağı beklentisi karşılanamamıştır. İnternete ilişkin birçok düzenlemenin aynı değişiklik içerisinde yer alması da bu beklentinin karşılanamamasında etkilidir. 5651 Sayılı Kanun'da gerçekleştirilen değişikliğin uygulamada sorunlara cevap vermediği noktaları olacağı öngörüldüğünden, unutulma hakkına ilişkin detaylı bir kanun düzenlemesi yapılması hakkın korunması açısından önem arz etmektedir.

KAYNAKÇA

Kitaplar ve Makaleler

AKGÜL, Aydın, (2016), ‘*Kişisel Verilerin Korunmasında Yeni Bir Hak: “Unutulma Hakkı” ve AB Adalet Divanı’nın “Google Kararı”*’, **Türkiye Barolar Birliği Dergisi**, S. 116

“ Brügge-meier, Gert, Ciacchi, Aurelia Colombi, O’Callaghan, Patrick (Ed.), (2010), **Personality, Rights In European Tort Law**, New York, Cambridge University Press

ELMALICA, Hasan, (2016), “*Bilişim Çağının Ortaya Çıkardığı Temel Bir İnsan Hakkı Olarak Unutulma Hakkı*”, **Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, C. 65, S.4

FROSİO, Giancarlo F., (2017), “*The Right to be Forgotten: Much Ado About Nothing*”, **Colorado Technology Law Journal**, Vol. 15, Issue 2

GÜLENER, Serdar, (2012), “*Dijital Hafızadan Silinmeyi İstemek: Temel Bir İnsan Hakkı Olarak “ Unutulma Hakkı”*”, **Türkiye Barolar Birliği Dergisi**, S.102

JONES, Meg Leta, (2016), “*Ctrl + Z: The Right to Be Forgotten*”, New York, **New York University Press**

KARAN, Ulaş (2018), “*İnternette Haber Arşivlerinde Unutulma Hakkı: İfade Özgürlüğü İhlali Mi, Özel Yaşama Saygı Hakkının Doğal Sonucu Mu*”, **Legal Hukuk Dergisi**, C.16, S.189

KOMMERS, Donald P./ MILLER, Russell A., (2012), “*The Constitutional Jurisprudence of Federal Republic of Germany*”, 3. bs., Durham, **Duke University Press**

LİND SAY, David, (2014), “The ‘right to be forgotten’ in European data protection law”, **Emerging Challenges in Privacy Law**, Ed. Normann Witzleb v.d., Cambridge, Cambridge University Press

OCAK, Ayşenur, (2018), “*Hakları Dengelemek: Unutulma Hakkı İfade Özgürlüğüne Karşı*”, **Türkiye Adalet Akademisi Dergisi**, Y. 9, S. 33

PİNO, Giorgio: “*The Right to Personal Identity in Italian Private Law: Constitutional Interpretation and Judge- Made Rights*”, **The Harmonisation of European Private Law**, Ed. Mark Van Hoecke, François Osts, Portland, Hart, 2000,

WEBER, Rolf H., (2011), “*The Right to Be Forgotten : More Than a Pandora’s Box?*”, **Journal of Intellectual Property, Information Technology and Electronic Commerce Law**, Sayı 2

SÖZÜER, Eren, (2017), İnsan Hakları Hukukunda Unutulma Hakkı, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul

TOK, Gökhan, (2019), İnternette Unutulma Hakkı, Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara

YAVUZ, Can (2016), Unutulma Hakkı, Yüksek Lisans Tezi, Yeditepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul

YAVUZ, Can, (2018), İnternetteki Arama Sonuçlarından Kişisel Verilerin Kaldırılması Unutulma Hakkı, 2. Baskı, Ankara, Seçkin Hukuk

YILDIZ, Tuba, (2019), Kişilik Hakları Açısından Unutulma Hakkı, Yüksek Lisans Tezi, Çankaya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara

YILMAZ, Berrak (2019), Türk Anayasa Mahkemesi ve Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi Kararları Işığında Kişisel Verilerin Korunması, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara

Elektronik Kaynaklar

Adalet Bakanlığı Avrupa Birliği Genel Müdürlüğü, Web: https://abgm.adalet.gov.tr /abadalet divani/belgeler/karar_13.pdf, E.T. 19/10/2020

AHİ, Şebnem, (2014), “Unutulma Hakkı (The right to be forgotten)”, Web: <http:// www.bilisimderg isi.org.tr/bilisim-dergisi-sayilari/s161.pdf>

THE RIGHT TO BE FORGOTTEN

Ahmet Yıldırım/Türkiye, B. No. 3111/10, Karar Tarihi: 20/11/2012, Web:[https://hudoc.echr.coe.int/eng/{%22fulltext%22\[%22ahmet%20y%C4%B1ld%C4%B1r%C4%B1m%22\],%22documentcollectionid%22:\[%22GRANDCHAMBER%22,%22CHAMBER%22\]}](https://hudoc.echr.coe.int/eng/{%22fulltext%22[%22ahmet%20y%C4%B1ld%C4%B1r%C4%B1m%22],%22documentcollectionid%22:[%22GRANDCHAMBER%22,%22CHAMBER%22]}), E.T. 22/10/2020

Anadolu Ajansı (2014), Web:<https://www.aa.com.tr/tr/dunya/unutulma-hakkindan-yana-tavir/160036>, E.T.19/10/2020

AUSLOOS, Jef, (2015), “EU Internet Regulation After Google Spain” Konferansı, Cambridge Üniversitesi, Web:http://www.law.cam.ac.uk/sites/www.law.cam.ac.uk/files/images/www.cels.law.cam.ac.uk/documents/google_spain_conference_report_-_16.12.2015.pdf, E.T. 01/05/2016

BBC News Türkçe (2014), Web:https://www.bbc.com/turkce/haberler/2014/05/140513_unutulma_hakki_ab, E.T. 19/10/2020

Deutsche Welle Türkçe, (2012), Web: <https://www.dw.com/tr/ab-komisyonu-unutulma-hakk%C4%B1-istiyor/a-15690088>, E.T. 19/10/2020

Web:<http://www.enisa.europa.eu/activities/identity-andtrust/library/deliverables/the-right-to-be-forgotten,s.3>, E.T.25.6.2014

General Data Protection Regulation, Web: <https://gdpr-info.eu/>, E.T. 22/10/2020

Google Şeffaflık Raporu, “Avrupa gizlilik yasası kapsamında içerik kaldırma talepleri”, Web: <https://transparencyreport.google.com/eu-privacy/overview?hl=tr> E.T. 19/10/2020

HEMBACH, Holger, “Article 8 ECHR and the ‘right to be forgotten’ – M.L. and W.W. v. Germany” <https://human-rights-law.eu/article-8-echr-and-the-right-to-be-forgotten-m-l-and-w-w-v-germany/> (Erişim Tarihi:5.3.2019)

Hudoc, Web: <https://hudoc.echr.coe.int/eng>

Informm's Blog, (2010), "Privacy and the "right to oblivion",
Web: <http://informm.wordpress.com/2010/11/16/privacy-and-the-right-to-oblivion/>, E.T. 23.11.2014

Web:<https://itunes.apple.com/us/app/date-check-checkyourmate/id914100981?ls=1&mt=8>

Kişisel Verileri Koruma Kurumunun 23/06/2020 Tarihli ve 2020/481 Sayılı Kararı, Web: <https://kvkk.gov.tr/icerik/6776/2020-481>, E.T. 23/10/2020

Kişisel Verilerin Silinmesi, Yok Edilmesi veya Anonim Hale Getirilmesi Hakkında Yönetmelik, (2017), Web: <https://mevzuat.gov.tr/mevzuat?MevzuatNo=24038&MevzuatTur=7&MevzuatTertip=5>, E.T. 23/10/2020

Web: <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.2709.pdf>, E.T. 19/10/2020

6698 Sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanunu için Bkz. Web: <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.6698.pdf>, E.T. 23/10/2020

NTV, (2009), Web: https://www.ntv.com.tr/turkiye/obamadan-genclerefacebookkuyarisidBE7R_93EiZYkeCD7u_nqw?ref=infinite, E.T. 19/10/2020

N.B.B. Başvurusu, K.T: 03/03/2016, R.G. Tarih ve Sayı No: 24/8/2016-29811, Web: <https://kararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr/BB/2013/5653?KelimeAra%5B%5D=%C2%A02013%2F5653&KararTarihiBaslangic=03%2F03%2F2016&KararTarihiBitis=03%2F03%2F2016>, E.T. 19/10/2020

ÖNCÜ ARSLAN, Gülay, (2019), Özel Yaşama ve Aile Yaşamına Saygı Hakkı Anayasa Mahkemesine Bireysel Başvuru El Kitapları Serisi – 8, Epamat Basım, Ankara, Web: https://www.anayasa.gov.tr/media/5604/ozel_yasam_hakki.pdf, E.T. 22/10/2020

Rehabilitation of Offenders Act 1974, Web: <http://www.legislation.gov.uk/ukpga/1974/53/enacted>, E.T. 06/04/2016

THE RIGHT TO BE FORGOTTEN

Resmî Gazete, (2020), Web:
https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2020/07/2020_0731-1.htm,
 E.T. 23/10/2020

SÖZÜER, Eren, (2018), “*Geçmişe Sünger Çekmek: Unutulma Hakkı*”, **LEXPERA Blog**, Web:
<http://blog.lexpera.com.tr/gecmise-sunger-cekme-unutulma-hakki/>
 E.T. 18/10/2020

Yargıtay, HGK, E. 2014/4-56, K. 2015/1679, Web:
<https://karararama.yargitay.gov.tr/YargitayBilgiBankasiIstemciWeb/>,
 E.T. 19/10/2020

Wikipedia, (2020), Web:
https://tr.wikipedia.org/wiki/Unutulma_hakk%C4%B1,
 E.T. 19/10/2020

XANTHOULIS, Napoleon , “The Right To Oblivion In The Information Age: A HumanRights Based Approach”, Web:
<http://www.davidpublishing.org/show.html?10594>, E.T.20.5.2014

Mahkeme Kararları

Ahmet Yıldırım/Türkiye, B. No. 3111/10, K.T. 20/11/2012- (AİHM)

Chauvy and Others v. France”, App. No. 64915/01, Judgment, 29 June 2004

“Google Spain Kararı”- 2014 (ABAD)

“Lebach” Davası- K.T. 1973- (Alman Federal Anayasa Mahkemesi)

Melvin v. Reid, 112 Cal.App. 285 (Cal. Ct. App. 1931)- (Kaliforniya Temyiz Mahkemesi)

M.L. ve W.W./Almanya, B. No: 60798/10, 65599/10, K.T. 26.6.2018- (AİHM)

N.B.B. Başvurusu, R.G. Tarih ve Sayı No: 24/8/2016-29811 (AYM)

Pfeifer v. Austria”, App. No. 12556/03, Judgment, 15 November 2007.

HGK, E. 2014/4-56, K. 2015/1679 (YARGITAY)